КОНТРАСТИВТІ ЛИНГВИСТИКА • 10-ДӘРІС

Контрастивті лингвистиканың қолданбалы аспектілері

Аударма, тіл үйрету және қателерді талдау

«Шетел тілі: екі шетел тілі» білім беру бағдарламасы • Бакалавриат, 4-курс

Мақсат және нәтижелер

ДӘРІСТІҢ МАҚСАТЫ

Мақсат және оқу нәтижелері

Мақсаты: тілдік құбылыстарды ғылыми ұғымдар арқылы салыстырып, олардың шет тілін оқытудағы және аудармадағы салдарын негіздеп түсіндіру.

01 Негізгі терминдерді түсіндіреді

02 Қазақ және ағылшын деректерін ортақ өлшеммен салыстырады

03 Ұқсастық пен айырмашылықты дәлелдейді

04 Педагогикалық қорытынды ұсынады

Оқу нәтижелері: студент…

ДӘРІС ЖОСПАРЫ

Бес тақырып: теориядан оқыту жобасына дейін

1 Контрастивті талдау гипотезасы

2 Тіларалық жүйе және трансфер

3 Қателерді талдау алгоритмі

4 Аудармадағы құрылымдық трансформация

5 Оқыту моделі және зерттеу жобасы

КОНТРАСТИВТІ ТАЛДАУ

1. Контрастивті талдау гипотезасы

XX ғасырдағы гипотеза ана тілі мен үйренілетін тіл арасындағы айырмашылықтар оқу қиындығын болжауға көмектеседі деп ұсынды. Кейінгі зерттеулер қателердің барлығы тіларалық айырмашылықтан туындамайтынын көрсетті. Сондықтан қазіргі оқытуда ол — диагностикаға көмектесетін құралдардың бірі.

ТАЛДАУ ҮЛГІСІ

Қазақшада артикльдің болмауы ағылшын артикльдерін үйренуді қиындатуы мүмкін, бірақ әр қатенің себебі жеке анықталады.

ТАЛҚЫЛАУ СҰРАҒЫ

Қандай ортақ мағына салыстырылды? Қандай формалды айырмашылық бар? Ол міндетті түрде қатеге әкеле ме? Жауабыңызды нақты тілдік дерекпен дәлелдеңіз.

Тек форма жеткіліксіз: мағына, контекст, норма да ескеріледі

КОНТРАСТИВТІ ТАЛДАУ

2. Тіларалық жүйе және трансфер

Interlanguage — үйренушінің мақсатты тілге қарай дамитын өзіндік тілдік жүйесі. Трансфер оң немесе теріс болуы мүмкін. Үйренуші ережені жалпылайды, гипотеза құрады және кері байланыс арқылы қайта ұйымдастырады. Екі шетел тілін меңгерген студентте бірінші тілдің екіншіге ықпалы да маңызды.

ТАЛДАУ ҮЛГІСІ

Ағылшын және неміс тілдерін қатар меңгерген студенттің сөз тәртібі жөніндегі болжамдары бірнеше тілдің ықпалымен қалыптасуы мүмкін.

ТАЛҚЫЛАУ СҰРАҒЫ

Қандай ортақ мағына салыстырылды? Қандай формалды айырмашылық бар? Ол міндетті түрде қатеге әкеле ме? Жауабыңызды нақты тілдік дерекпен дәлелдеңіз.

КОНТРАСТИВТІ ТАЛДАУ

3. Қателерді талдау алгоритмі

Аутентті өнім жиналады, мақсатты норма анықталады, қателер деңгейлерге бөлінеді, ықтимал себептер салыстырылады және оқыту шешімі ұсынылады. Бір сөйлемнен оқушының ішкі себебін дәлелдеу мүмкін емес; сұхбат немесе қайталанған тапсырма қажет.

ТАЛДАУ ҮЛГІСІ

He go to university every day қатесін үшінші жақ -s формасын меңгермеу, назар тапшылығы немесе жалпылау гипотезаларымен тексеру.

ТАЛҚЫЛАУ СҰРАҒЫ

Қандай ортақ мағына салыстырылды? Қандай формалды айырмашылық бар? Ол міндетті түрде қатеге әкеле ме? Жауабыңызды нақты тілдік дерекпен дәлелдеңіз.

КОНТРАСТИВТІ ТАЛДАУ

4. Аудармадағы құрылымдық трансформация

Контрастивті талдау сөзбе-сөз сәйкестіктің шектеулерін түсіндіреді. Орын ауыстыру, қосу, түсіру, нақтылау және қайта құру мағына мен прагматикалық қызметті сақтауға бағытталады. Әр өзгеріс контекст арқылы негізделуі тиіс.

ТАЛДАУ ҮЛГІСІ

the book I bought — мен сатып алған кітап: анықтауыштың орналасуы өзгергенімен, референция сақталады.

ТАЛҚЫЛАУ СҰРАҒЫ

Қандай ортақ мағына салыстырылды? Қандай формалды айырмашылық бар? Ол міндетті түрде қатеге әкеле ме? Жауабыңызды нақты тілдік дерекпен дәлелдеңіз.

КОНТРАСТИВТІ ТАЛДАУ

5. Оқыту моделі және зерттеу жобасы

Болашақ мұғалім диагностикалық тапсырма құрастыра алады: болжам жасау, тілдік үлгілер жинау, қателерді кодтау, интервенция өткізу және нәтижені салыстыру. Бұл тілдерді салыстыру мен педагогикалық шешім қабылдауды байланыстырады.

ТАЛДАУ ҮЛГІСІ

Артикльге бастапқы тест, қысқа контрастивті түсіндіру және кейінгі тест; бақылау тобы болмаса себеп-салдар туралы сақ қорытынды жасау.

ТАЛҚЫЛАУ СҰРАҒЫ

Қандай ортақ мағына салыстырылды? Қандай формалды айырмашылық бар? Ол міндетті түрде қатеге әкеле ме? Жауабыңызды нақты тілдік дерекпен дәлелдеңіз.

Контрастивті кесте

ПРАКТИКАЛЫҚ ЖҰМЫС

Контрастивті кесте жасаңыз

01

Дәрістегі екі тілдік мысалды таңдаңыз.

02

Ортақ мағынасы мен коммуникативтік қызметін анықтаңыз.

03

Құрылымдық айырмашылықтарды кестеге түсіріңіз.

04

Оқыту немесе аударма үшін қорытынды жасаңыз.

ҚОРЫТЫНДЫ ЖӘНЕ РЕФЛЕКСИЯ

Салыстыруда форма ғана емес, функция, контекст және норма да ескеріледі

01 Негізгі ұғымдарды анықтап, қазақ және ағылшын тілдерінің деректері арқылы түсіндіріңіз.

02 Рефлексия: бүгінгі дәрістен қандай әдіснамалық тұжырым алдыңыз?